

Sukhwinder Singh <3> Sukha and others v. State of Punjab 332
(M. L. Koul, J.)

ਅੰਬਾਲਾ, ਕਰਨਾਲ, ਰੋਹਤਕ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਯਮੁਨਾਨਗਰ, ਕੈਥਲ, ਰੇਵਾੜੀ, ਪਾਣੀਪਤ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਜਿਵੇਂ ਅੰਬਾਲਾ, ਕਰਨਾਲ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਧੀਨ ਜੱਜ। ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਤੱਕ ਭੱਜਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੁਵਿਧਾ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ।

(24) ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 10428 ਆਫ਼ 1995 ਵਿੱਚ 27 ਮਾਰਚ 1996 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 'ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ' ਨੇ ਵੀ ਅੰਬਾਲਾ ਕਮਲ, ਰੋਹਤਕ, ਯਮੁਨਾ ਨਗਰ, ਪਾਣੀਪਤ, ਰੇਵਾੜੀ, ਕੈਥਲ ਅਤੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ,

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਐਮਐਲ ਕੌਲ ਤੋਂ ਜੇ.ਜੇ.
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ @ ਸੁੱਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

Crl. A. ਨੰ: 378-94 ਦਾ ਡੀ.ਬੀ.

28 ਜਨਵਰੀ 1997

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860—ਐਸ.ਐਸ. 34, 302 ਅਤੇ 304(1) ਐਸ. 149 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ— ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ— ਕਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ- ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ-

ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੱਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ- ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ- ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ- ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ S. 304(1) ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। IPC—ਸਜ਼ਾ ਘਟਾ ਕੇ 10 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਭਾਵੇਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਸਿਰਫ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੇਸ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 28)

ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ३। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 (1) ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਧਾਰਾ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਬਜਾਏ « ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11 ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਆਰ ਐਡ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। 500 ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ।

(ਪਾਰਾ 29 ਅਤੇ 30)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ, ਚਾਹੇ ਮਨੁੱਖਿਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਅਟੁੱਟ ਭਰੋਸਾ

Sukhwinder Singh <3> Sukha and others v. State of Punjab 334
(M. L. Koul, J.)

ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹੱਤਿਆ ਹੈ।
(ਪਾਰਾ 10 ਅਤੇ 11)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਰ.ਐਸ.ਚੀਮਾ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ .

ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ ਐਲ ਕੌਲ, ਜੇ.

(1) ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 326 ਅਤੇ 324 ਅਧੀਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

(2) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, 2, 3, 6, 7 ਅਤੇ 4 ਅਤੇ 5 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਡਾਸਾ, ਸੂਆ, ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠੇ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਚੈਨ ਸਿੰਘ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4) ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 5) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। com ਮੁਦਈ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ PW2 ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ PW1 ਦਾ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਸਾਬਕਾ. 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.12 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀ.ਏ. 1988 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਮਲਕ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 5/6 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮੇਹਸ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਝੱਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੀਜ਼ੋ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

(3) 20 ਨਵੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਦੌਲਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਪਲੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਗਾਜੇਵਾਸ ਦੀ ਸੜਕ ਵੱਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸ਼ੈੱਡ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕੇਨ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ (ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1) ਇੱਕ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਦੁੱਧ ਦਾ ਡਰੰਮ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੂਜੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਟਰੈਕਟਰ ਆ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੂਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਗੰਡਾਸੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ ਜੋ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਡਗਾਰਡ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪਿਸਤੌਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਮਡਗਾਰਡ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਡਾਂਗ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ, ਗੰਡਾਸੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਮੁਲਜ਼ਮ ਗੰਡਾਸਾ ਲੈ ਕੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਪਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਲਕਾਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਝਗੜਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗੰਡਾਸੇ ਦੀ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ। ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੰਡਾਸੇ ਦਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੱਬੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਗੰਡਾਸੇ ਦਾ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਗੰਡਾਸੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਗੰਡਾਸਾ ਤਿੱਖੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਉਗਲੀ 'ਤੇ ਵੱਜਿਆ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੇਟਦਿਆਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੂਏ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਟ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਡੇ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ ਕੋਲ ਖੱਬੇ ਪੱਟ, ਖੱਬੀ ਕੁਹਣੀ, ਸੱਜੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਲੱਗੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਲਕਾਰਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਨੇੜੇ ਆਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਚੈਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੰਡਾਸੇ ਦੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗੀ। ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਏ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਜੇ ਗਿੱਟੇ 'ਤੇ ਸੂਏ ਦੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੰਡਾਸੇ ਦਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਲੱਗਾ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਲਟਾ ਸਾਈਡ ਨਾਲ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੰਡਾਸਾ ਦਾ ਜੋ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ! ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲ ਗੰਡਾਸੇ ਦੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਏ। ਭਾਗ ਸਿੰਘ (ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਸਮਾਣਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

(4) ਏ.ਐਸ.ਆਈ.ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 161 ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 159 ਮਿਤੀ 21 ਨਵੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ.ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1. ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਰਾਤ 8-45 ਵਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤ ਐਕਸ. ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਆਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਬਕਾ ਸ. PR/1 ਕਿ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਖਮੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ। PS/1 ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(5) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਪਰਾਧ ਉਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਪੀ.ਬੀ. ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 148, 302, 326, 325, 324, 323 ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 29 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਵੀ.

(6) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਦੋਸ਼ੀ) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ: -

(7) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 149 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ

Sukhwinder Singh <3> Sukha and others v. State of Punjab 336
(M. L. Koul, J.)

ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 1000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 200 ਹਰੇਕ; ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 326 ਅਤੇ 324-ਟੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 100: ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਰਥਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਹੋਆ ਹਰਡ ਮਿਸਟਰ ਆਰ.ਸੀ.ਐਸ.ਈ.ਚੀਮਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ ਵਾਰਤਕ ਕਟੌਤੀ ਲਈ, ਨੇ ਵੀ ਫਾਈਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ।

(9) ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੋਰਥ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ *ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੇਹਸ ਦੀ ਕੁਝ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੀਜ਼ਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 20 ਨਵੰਬਰ 1988 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਮੇਹਸ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਲੜਕੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੰਗਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਇੰਨੇ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੋਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਬੋਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।*

(10) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(11) ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਟਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਮੇਹਸ ਦੀ ਕੁਝ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਸਨ। 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ; ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਵੇਂ ਇਰਾਦਾ ਵਿੱਲੀ-ਮੱਠੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ

ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਟੱਲ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1976 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 2499 ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ! ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਕਈ ਵਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਰਾਦਾ ਰਹੱਸ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ-ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(12) 1981 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲਜ਼ ਰਿਪੋਰਟਰ 203 (SC) ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਭਾਵੇਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ 21 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(14) ਦੋਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ.ਚੀਮਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਟਨਾ 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5.45 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। 1988 ਅਤੇ 22 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.10 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਸੀ।

(15) ਸਾਡੇ ਰਾਇਓਪੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 0 ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਬਚਣਯੋਗ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਮਾਣਾ ਵਿਖੇ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਮੈਡੀਕੋ ਲੀਗਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੀਪੀ ਅਤੇ ਪੀਪੀ/1 ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦਾ PQ ਅਤੇ PQ/1 ਜ਼ਖਮੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਖਮੀ ਸ਼ਾਮ 7-30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਵੰਡੀ ਮਲਕ ਅਤੇ ਸਮਾਣਾ ਵਿਚਕਾਰ ਫਾਸਲਾ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। PA/2. ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਥਾਣਾ ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਵਿਆਪਕ ਐਕਸ. 21 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7-30 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਪੀ.ਟੀ.ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ.ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.-12 ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਦੋ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਐਕਸ. ਪੀਆਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਪੀਐਸ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰਾਤ 8-40 ਅਤੇ 8-45 ਵਜੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੋਵੇਂ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ

Sukhwinder Singh <3> Sukha and others v. State of Punjab 338
(M. L. Koul, J.)

ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਇਸਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਲੋੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, com ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 1988 ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 307 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ: 42 ਮਿਤੀ 22 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੀਬੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਏ ਸਮੇਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

(16) ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 21 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਮਲਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੈਜ਼ਟੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਫਸਣ ਬਾਰੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਚਿਲ ਹਸਪਤਾਲ ਸਮਾਣਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਗਵਾਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਧੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 21 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:30 () ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ DW2 ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਜ਼ਟੇਟ ਹੈ, ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਬੇਕਸੂਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ PW/2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, 'ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(17) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਤੁਰੰਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਚੈਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਖਮੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਰਿਹਾ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਕਾਰਨ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਿਆ।

(18) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਕਾਮ ਮੁਦਈ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2, ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 (ਜ਼ਖਮੀ) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਮਲਕ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਡੱਬੀ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਇਆ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ 10/12 ਕਿੱਲੋ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਅਦਭੁਤ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀ.ਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੰਡਾਸੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਏ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ

ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲ ਡਾਂਗ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਊ.ਐਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਚੰਨ ਸਿਫਿਗ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ।

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੁੱਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 341
' (ਐਮ. ਐਲ. ਕੌਲ, ਜੇ.)

(19) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਫਾਇਰ ਬਾਂਗ ਦੀ ਕੋਈ ਸੱਟ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਪਿਲੀਅਨ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਪਿਸਤੌਲ ਸੀ। ਪਿਸਤੌਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(20) ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਝੂਠਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. -2 ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ! ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜ਼ਖਮੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਹ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਝੂਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ।

(21) ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਜੁਰਮ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਪੀੜਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ.-2 ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲਿਫਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਮਲਾਵਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਲੰਬਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ।

(22) ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਾਣਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ-ਇਨ-ਚੀਫ ਡੀਡਬਲਿਊ 2 ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ।

(23) ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਚੈਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਗੇ; ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ DW2 ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੰਨੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਐਕਸ. P ' R/1 ਅਤੇ PS/1 ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਭਾਗ ਸਿੰਘ DW2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਦਲੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(24) ਵਿਦਵਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਜੋ ਕਿ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਖਾਸ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਟ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ.

(25) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡਾ. ਪੀ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.10 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 21 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ 9 ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:- *

1. ਖੱਬੇ ਪਿੰਨੇ ਦੇ ਮੱਧ 'ਤੇ $2^{\wedge} \text{ cm} \times 1 \text{ cm}$ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ। ਇਹ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰੀਜਾਂਟਲ ਸੀ। ਪਿੰਨਾ ਨੂੰ ਕਾਰਟੀਲਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
2. ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਮੱਧ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ $1\text{X} \text{ cm} \times \text{cm} \text{ X}$ ਹੱਡੀ। ਇਹ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਲੰਬਕਾਰੀ ਸੀ। ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
3. ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ $1\text{j} \text{ cm} \times \text{cm} \times 2$ । ਖੱਬੇ ਕੂਹਣੀ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਪਾਸੇ 'ਤੇ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਡੂੰਘਾ। ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੋਜ਼ ਸੀ।
4. ਖੱਬੀ ਗੁੱਟ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ $\times \text{cm}$ ਸੈ.ਮੀ. \times ਹੱਡੀ ਡੂੰਘੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ, ਅੰਡਰਲਾਈੰਗ ਉਲਨਾ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁੱਟ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਸੀ।
5. ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ 12 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ $\times 8$ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਸੋਜ਼। ਇਹ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਨੀਲਾ ਅਤੇ ਛੋਹਣ ਲਈ ਕੋਮਲ ਸੀ। ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
6. ਸੱਜੇ ਸੂਚਕਾਂਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ $\text{cm} \times \text{cm}$? ਉਂਗਲ ਜ਼ਖਮ ਤੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।
7. ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ $1 \text{ cm} \times \text{cm} \times 3 \text{ cm}$ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ। ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
8. ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ $1 \text{ cm} \times \text{cm} \times 1 \text{ cm}$ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਖਮ ਤੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।
9. ਖੱਬੇ ਪੱਟ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ, ਹੇਠਲੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ $1 \text{ cm} \times \text{cm} \times 3 \text{ cm}$ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

1. ਸਿਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ 5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ $\times 1$ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ \times ਡੂੰਘੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ। ਤੋਂ ਉੱਪਰ 9 ਸੈ.ਮੀ. ਸਹੀ ਪਿੰਨਾ. ਜ਼ਖਮ ਲੰਬਕਾਰੀ ਸੀ। ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
2. ਘਬਰਾਹਟ $3 \times \text{cm}$ । ਖੱਬੀ ਕੂਹਣੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ cm . ਇਸ ਸੱਟ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲੀ ਸੋਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
3. ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ $\times \text{cm} \times$ ਹੱਡੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘੀ, ਗਿੱਟੇ ਤੋਂ 3 ਸੈ.ਮੀ. ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
4. ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਖਮ $\text{cm} \times \text{cm} \times$ ਹੱਡੀ ਗਿੱਟੇ ਤੋਂ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉੱਪਰ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੂੰਘੀ ਹੈ। ਜ਼ਖਮ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਕੱਟ ਮਾਰਜਿਨ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
5. ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ 4 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ $\times 3$ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ \times ਹੱਡੀ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ। ਗਿੱਟੇ ਦੇ ਉੱਪਰ 9 ਸੈ.ਮੀ. ਲੱਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ।

Sukhwinder Singh <3> Sukha and others v. State of Punjab 344
(M. L. Koul, J.)

ਉਕਤ ਡਾਕਟਰ ਨੇ 22 ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ 9 ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਡੀਕੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਆਇਨਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। PP/1. ਡਾਕਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਹੈਮਰੇਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੁਆਰਾ ਸੱਟਾਂ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਮ, ਬਹੁ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ.

(26) ਅਸੀਂ ਡਾ. ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਗੋੜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(27) ਇਹ ਏਆਈਆਰ 1992 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 969 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਵਾਰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੱਟਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਨੀਅਤ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ।

(28) ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਤਲ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਸਿਰਫ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 654 ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਉਚਿਤ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਧਾਰਾ 304(1) ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 302 IPC"।

(29) ਓਰੈਸੈਟ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਰਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਤਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ।

(30) ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 149 ਆਈਪੀਸੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304(1) ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਬਜਾਏ 10-10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। 500 ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 148, 326 ਅਤੇ 324 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ।

(31) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਖੀਚੀ ਜੇ.ਜੇ.

ਕਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਮਾਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

93 ਵਿੱਚੋਂ CWP 9074.

23 ਅਗਸਤ, 1996

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਕਲਾ. 226— ਇਸਤਿਹਾਰੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਮੰਗ-ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਧੂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ- ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ-ਉਡੀਕ ਸੂਚੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚੋਣ ਇਸਤਿਹਾਰੀ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀਐਫ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਰਤਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ। ਜੇਕਰ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਧੂ ਮੰਗ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 16 ਮਾਰਚ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। 1992, ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਿ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੰਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤਕ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Sukhwinder Singh <3) Sukha and others v. State of Punjab 346
(M. L. Koul, J.)

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ